

Astutis.

IOSH

Veilig leidinggeven

Module 3:

Risico's beheersen

3

Module 3 Inhoud

Belangrijkste leerpunten:	1
Inleiding	1
Hiërarchieën van controle	2
ERIC SP	3
Risicocontroles en -evaluatie	6
Veiligheidsborden en -signalen	7
Vereiste controleniveaus	9
Systematisch veilig werken (SSW) en tewerkstellingsvergunningen (TWV)	10
Systematisch veilig werken (Safe Systems of Work) (SSW)	10
De taak beoordelen / De gevaren identificeren	10
Tewerkstellingsvergunningen (TWV)	12
Noodregelingen	15

Belangrijkste leerpunten:

- ▶ Hoe verminder je het risico?
- ▶ Hoe beslis je welke risicobeheersing je moet gebruiken?

Inleiding

Risicobeoordeling moet worden gezien als een middel om een doel te bereiken en niet als een doel op zich. De reden dat risico's worden beoordeeld is om ervoor te zorgen dat ze effectief worden beheerst.

Risicobeoordeling en risicocontrole zijn onderdelen van het grotere proces van risicomanagement.

Een effectief risicobeheersysteem moet de risico's die zich op de werkplek voordoen beoordelen, verstandige gezondheids- en veiligheidsmaatregelen nemen om ze te beheersen en er vervolgens voor zorgen dat ze in de praktijk werken.

Bij het implementeren van controlemaatregelen voor gezondheid en veiligheid moet worden nagedacht over controle op drie niveaus:

Er moeten voorzorgsmaatregelen worden genomen op het punt waar het risico bestaat om mensen te beschermen tegen schade als gevolg van de werkactiviteit. Dit kan een machineafscherming, randbescherming of persoonlijke beschermingsmiddelen zijn.

Er moet zorgvuldig op worden toegezien dat de juiste voorzorgsmaatregelen worden genomen, dat deze correct worden gebruikt en daarna goed worden onderhouden. Het kan daarbij gaan om risicobeoordeling in systemen voor specificatie en aanschaf, of ontwerp, fabricage en installatie. Daarnaast moet er ook worden nagedacht over wat er nodig is op het gebied van training en supervisie van de werknemers en over de onderhoudsvereisten.

De back-end van het managementsysteem (zoals besproken in **module 6**) moet ervoor zorgen dat de voortdurende effectiviteit van de voorzorgsmaatregelen wordt gewaarborgd door middel van systemen voor monitoring en herziening.

Hiërarchieën van controle

Er zijn veel praktische hulpmiddelen beschikbaar om ervoor te zorgen dat de juiste risicocontroles worden uitgevoerd.

Focussen op het doel van de interventie **preventie** is beter dan **bescherming** is beter dan **beperking**.

Wat betreft de aard van de interventie worden **technische** controles over het algemeen betrouwbaarder geacht dan **procedurele** controles, die op hun beurt weer beter zijn dan **gedragscontroles**.

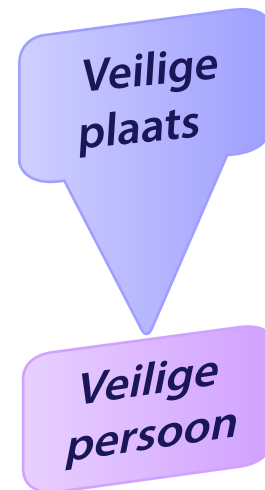
Sommige hiërarchische benaderingen, zoals de hieronder besproken benadering, proberen zowel het doel als de aard van de interventie aan te pakken. Er moet ook rekening mee worden gehouden dat elke individuele controlemaatregel waarschijnlijk zwakke punten heeft en dat een combinatie van controles betrouwbaarder zal zijn dan elke individuele controle.

ERIC SP

ERIC SP is een eenvoudige hiërarchie met zes stappen, van strategieën voor een veilige werkplek (technische controles / preventiestrategieën) die de werkplek voor iedereen veilig proberen te maken, tot strategieën voor een veilig persoon (procedurele controles / beschermingsstrategieën) die gericht zijn op de bescherming van individuen of kleinere groepen werknemers.

(Onthoud ERIC SP - Eric Saves People!)

- ▶ **Elimineer** het gevaar
- ▶ **Verminder** het gevaar
- ▶ **Isoleer** mensen van het gevaar
- ▶ **Controleer** blootstelling aan het gevaar

- ▶ **Systematisch veilig werken**
- ▶ **Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)**

Figuur 5.1 ERIC SP

Elimineren

Dit kan betekenen dat u een taak helemaal moet schrappen. 'Gezondheid en veiligheid' mag echter niet worden gebruikt als excuus om een taak niet uit te voeren.

Door onderdelen in te kopen in plaats van ter plekke te produceren, wordt het gevaar misschien lokaal geëlimineerd, maar verplaatst het zich naar elders.

Het elimineren van een specifiek gevaar via het ontwerp kan eenvoudig zijn, bijvoorbeeld het voorzien van voldoende stopcontacten in de vloer elimineert het gevaar van losliggende kabels; of het kan betekenen dat er andere gevaren worden geïntroduceerd, bijvoorbeeld mechanische gevaren in plaats van handmatige hantering of hydraulisch vermogen in plaats van elektrisch.

De gevolgen van het inruilen van het ene gevaar voor het andere moeten zorgvuldig worden overwogen.

De risico's van een bepaald gevaar moeten ook worden afgewogen tegen de voordelen ervan, bijvoorbeeld een elektrische grasmaaier in vergelijking met een handmatige maaier.

Verminderen

Gevaren kunnen worden verminderd door vervanging, bijvoorbeeld door een bijtend schoonmaakmiddel te vervangen door een irriterend middel of door een licht ontvlambaar oplosmiddel te vervangen door een ontvlambaar oplosmiddel; of door specificaties, bijvoorbeeld door te eisen dat elektrische apparatuur van 110 V wordt gebruikt in plaats van 230 V.

Bij dit type controlestrategie zijn twee dingen van belang:

- 1) Is het minder gevaarlijke alternatief even effectief in het uitvoeren van de taak?
- 2) Beseft het personeel dat een minder gevaarlijk alternatief veiliger is, maar niet veilig?

Isoleren

Isolatiestrategieën kunnen opgezet zijn om het gevaar weg te houden van mensen of om mensen weg te houden van het gevaar, bijvoorbeeld een akoestische omkasting rondom een lawaaierige machine zal de geluidsenergie insluiten en weghouden van de werknemers, terwijl een akoestisch toevluchtsoord een veilige plaats biedt voor mensen weg van de geluidsbronnen.

Andere voorbeelden van isolatiestrategieën zijn:

- ▶ Machinebeveiliging zodat mensen niet bij de gevaarlijke onderdelen kunnen komen;
- ▶ Leuningen om te voorkomen dat mensen van een steiger vallen; of
- ▶ Veiligheidshekken om kinderen weg te houden van bouwplaatsen.

Controle

Technische maatregelen kunnen worden gebruikt om de blootstelling aan een gevaar te verminderen, bijvoorbeeld gerichte ventilatie (LEV) om stof of rook bij de bron te beheersen, zodat de concentraties in de lucht die de ademzone van de werknemer bereiken, tot een minimum worden beperkt.

Organisatorische of procedurele controles kunnen worden gebruikt om de totale blootstelling aan een gevaar te verminderen. Dit kan vooral nuttig zijn als er sprake is van een dosis-responsrelatie (d.w.z. hoe groter de blootstelling, hoe groter de kans op schade en/of de ernst van de schade). Voorbeelden hiervan zijn systemen voor het beheren van activeringstijden op trillende apparatuur of rotatie van taken om de frequentie en duur van blootstelling aan repetitieve taken te verminderen.

Systematisch veilig werken (Safe Systems of Work) (SSW)

SSW definieert veilige methoden om een bepaalde activiteit uit te voeren. Dit omvat methodeverklaringen, veilige werkprocedures en waar nodig tewerkstellingsvergunningen (TWV).

SSW en TWV worden later verder uitgelegd.

Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

PBM's zijn de laatste verdedigingslinie. PBM's doen niets om te voorkomen dat er een ongeluk gebeurt en doen niets totdat het ongeluk gebeurt, in welk geval ze een beschermende barrière vormen om de schadelijke gevolgen te beperken.

Voorbeelden zijn:

- ▶ Een veiligheidshelm voor de bouw die de gevolgen van een inslag vermindert als een voorwerp van hoogte valt en op iemands hoofd terechtkomt; of
- ▶ Een ademhalingstoestel dat schadelijke chemicaliën uit de lucht filtert voordat ze kunnen worden ingeademd.

De doeltreffendheid van PBM's hangt af van het juiste gebruik ervan door de drager. Als het faalt, faalt het tegenover gevaar en wordt de drager blootgesteld aan schade.

Risicocontroles en -evaluatie

Wanneer we de hiërarchische controlemaatregelen in verband brengen met onze formule voor risico-evaluatie (waarschijnlijkheid van schade x ernst van de gevolgen, zoals besproken in **module 4**), zien we dat sommige controlemaatregelen de waarschijnlijkheid van schade beïnvloeden, terwijl andere de ernst van het gevolg beïnvloeden, en sommige kunnen beide beïnvloeden.

Isolatiestrategieën, zoals machinebeveiliging of randbescherming, verminderen de kans op letsel door het minder waarschijnlijk te maken dat een werknemer in contact komt met een gevaarlijke machine of over de rand van een werkplatform stapt. Als de voorzorgsmaatregelen worden vermeden en het ongeluk toch gebeurt, dan blijft de ernst van de gevolgen hetzelfde.

Verminderingsstrategieën, zoals het verlagen van de spanning van een elektrische voeding, hebben geen invloed op de waarschijnlijkheid dat de werknemer contact maakt en een elektrische schok krijgt, maar verminderen wel de ernst van de gevolgen van de elektrische schok.

Bij gevaren voor de gezondheid waarbij er een dosis-responsrelatie kan bestaan tussen blootstellingsniveaus en schade (bijvoorbeeld bij blootstelling aan lawaai of trillingen), kunnen **technische en organisatorische maatregelen** om de blootstelling en de ontvangen dosis te minimaliseren zowel de kans op schade als de ernst van de schade beïnvloeden.

Veiligheidsborden en -signalen

De *Health and Safety (Safety Signs and Signals) Regulations 1996* verplichten werkgevers om een veiligheidssymbool te plaatsen en te onderhouden wanneer er een aanzienlijk risico voor de gezondheid en veiligheid bestaat, dat niet vermeden of beheerst wordt, zoals vereist krachtens andere wetgeving, op voorwaarde dat het kan helpen om het risico te verminderen.

Veiligheidspictogrammen zijn geen vervanging voor technische controles en systematisch veilig werken, ze moeten worden gebruikt om te waarschuwen voor enig overblijvend aanzienlijk risico of om werknemers te instrueren over de maatregelen die ze moeten nemen in verband met deze risico's.

Veiligheidspictogrammen moeten een pictogram bevatten om de boodschap over te brengen in plaats van alleen tekst. De standaardborden staan in tabel 5.1.

Verbod (rood) Verbiedt gedrag dat gevaar kan vergroten of veroorzaken (bijv. geen toegang voor onbevoegden of niet roken).	
Waarschuwing (geel) Waarschuwt voor een risico of gevaar, bijv. gevaar: elektriciteit.	
Verplicht (blauw) Moet worden gedaan, schrijft specifiek gedrag voor (bijvoorbeeld het dragen van oogbescherming).	
Veilige toestand (groen) Informatie over nooduitgangen, eerste hulp, of reddingsuitrusting en -activiteiten.	
Brandbestrijdingsmateriaal (rood) Informatie over de identificatie of locatie van brandbestrijdingsapparatuur.	

Tabel 5.1 Standaard borden

Naast de traditionele borden zijn de voorschriften ook van toepassing op andere soorten veiligheidsborden en -signalen, waaronder:

<p>Borden om gevaarlijke obstakels en verkeersroutes te markeren</p>	<p>Waarschuwingsslint bestaande uit geel-zwarte (of rood-witte) strepen onder een hoek van 45 graden kan worden gebruikt om obstakels en gevaarlijke locaties te markeren.</p> <p>Verkeersmarkeringen hebben de vorm van ononderbroken lijnen, bij voorkeur geel of wit, rekening houdend met de kleur van de ondergrond.</p>
<p>Verlichte borden</p>	<p>Verlichte borden zoals borden met nooduitgangen moeten helder genoeg zijn om gezien te worden, zonder te verblinden.</p> <p>Zwaailichten kunnen worden gebruikt om een hoger niveau van gevaar of een dringendere noodzaak voor interventie of actie aan te geven.</p>
<p>Akoestische signalen</p>	<p>Akoestische signalen, zoals brandalarmen, moeten luid genoeg zijn om gehoord te worden (meestal 10 dB(A) boven het omgevingsgeluid bij een bepaalde frequentie).</p> <p>Een tweetonige sirene kan worden gebruikt om een hoger niveau van gevaar of een dringendere noodzaak voor interventie of actie aan te geven.</p>
<p>Gesproken communicatie</p>	<p>Een vooraf bepaald, gesproken bericht, gecommuniceerd door een menselijke of kunstmatige stem, kan bijvoorbeeld worden gebruikt om te waarschuwen voor achteruitrijdende voertuigen. Gesproken boodschappen moeten duidelijk en beknopt zijn en begrepen worden door de luisteraar.</p>
<p>Handsignalen</p>	<p>Handsignalen kunnen worden gebruikt om gevaarlijke handelingen te leiden, zoals manoeuvres met kranen of voertuigen.</p> <p>Handsignalen moeten in overeenstemming zijn met de seincode in bijlage 1 van de voorschriften of met een relevante Britse norm.</p>

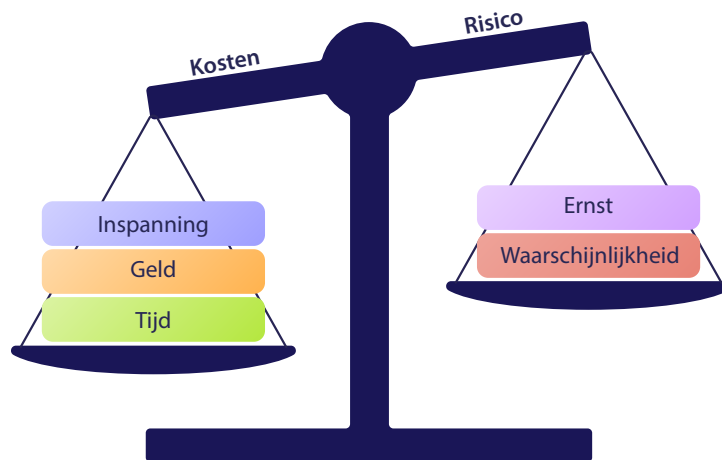
Tabel 5.2 Andere borden en signalen

Naast het verstrekken en onderhouden van geschikte veiligheidsborden en -signalen moet de werkgever ervoor zorgen dat alle werknemers begrijpelijke en relevante informatie, training en instructie krijgen met betrekking tot:

- ▶ De betekenis van veiligheidssignalen; en
- ▶ De te nemen maatregelen in verband met veiligheidssignalen.

Vereiste controleniveaus

Werkgevers zijn verplicht om alles te doen wat “**redelijkerwijs uitvoerbaar**” is om de gezondheid en veiligheid van hun werknemers en anderen op het werk te beschermen.

Figuur 5.2 Vereiste controleniveaus

Om te bepalen of een controlemaatregel al dan niet “redelijkerwijs uitvoerbaar” is, moeten de kosten om het risico aan te pakken (geld, tijd, moeite) worden afgewogen tegen het risico op verwonding (waarschijnlijkheid x ernst).

Hoe groter het risico, hoe groter de inspanningen die verwacht worden om het risico te beheersen. Als er een grote wanverhouding is tussen de twee, d.w.z. er zijn aanzienlijke middelen nodig voor een minimale risicoverbetering, kan er worden gesteld dat de controle niet redelijkerwijs uitvoerbaar is.

Zodra er controles zijn ingesteld, zal er een ‘**restrisico**’ zijn. Het doel is om ervoor te zorgen dat het resterende risico ‘**aanvaardbaar**’ is, d.w.z. dat mensen bereid zijn ermee te leven omdat het bepaalde voordelen oplevert en omdat er vertrouwen is dat het risico goed wordt beheerst.

Er zijn drie belangrijke dingen bekend over waarschijnlijkheden (het waarschijnlijkheids- / kans- / kansaspect van risico):

- ▶ Er bestaat niet zoiets als 'nul risico'. Wat iemand ook doet, er is altijd een risico op letsel of overlijden. Er is een kans van 1 op 600 dat een veertigjarige man geen eenenveertig wordt;
- ▶ Hoe onwaarschijnlijk het ook is dat er iets kan gebeuren, het kan toch gebeuren. Er is een kans van 1 op 14.000.000 om de jackpot van de loterij te winnen in het Verenigd Koninkrijk, maar bijna elke week wint iemand de jackpot; en
- ▶ Het risico (of de kans) van elk individu zal verschillen van het gemiddelde vanwege de vele variabelen zoals leeftijd, geslacht, locatie, enz.

Systematisch veilig werken (Safe Systems of Work) (SSW)

De Health and Safety at Work Act (wet op gezondheid en veiligheid op het werk) verplicht werkgevers om, voor zover redelijkerwijs mogelijk, te zorgen voor werksystemen die “*veilig en zonder risico's voor de gezondheid*” zijn.

De HSE definieert een veilig werksysteem (SSW) als:

“een formele procedure die het resultaat is van een systematisch onderzoek van een taak om alle gevaren te identificeren. De wet definieert veilige methoden om ervoor te zorgen dat gevaren worden geëlimineerd of risico's tot een minimum worden beperkt.”

Een SSW is vereist wanneer gevaren niet kunnen worden geëlimineerd en er een zekere mate van risico blijft bestaan nadat technische controlemaatregelen zijn ingevoerd.

De taak beoordelen / De gevaren identificeren

Er zijn verschillende manieren om een taak systematisch te analyseren. Meestal wordt een arbeidsveiligheidsanalyse (AVA) gebruikt om de taak op te splitsen in verschillende stappen en de gevaren in elke fase te identificeren. Gevaren kunnen ook systematisch worden geïdentificeerd door rekening te houden met kwesties rond **materialen, uitrusting, milieu of mensen (MEEP)**.

De materialen, uitrusting en omgeving geven aanleiding tot nadenken over **onveilige omstandigheden**, de mensen hebben betrekking op **onveilige handelingen**. De MEEP-analyse kan worden gebruikt in combinatie met of onafhankelijk van een AVA.

Bij een soortgelijke benadering wordt overwogen:

- ▶ **Welke** installaties, apparatuur of materialen worden gebruikt;
- ▶ **Wie** verantwoordelijk is voor wat tijdens de taak;
- ▶ **Waar** het werk moet worden uitgevoerd - identificeren van lokale gevaren; en
- ▶ **Hoe** de taak wordt uitgevoerd.

Een eenvoudige SSW kan mondeling worden gedefinieerd, als een schriftelijke procedure of kan een formele Tewerkstellingsvergunning (TWV) worden (wordt later besproken), afhankelijk van het risiconiveau en de behoeften van de organisatie.

In alle gevallen is het volgende van toepassing bij de SSW:

- ▶ Denk aan de voorbereidingen en autorisaties die nodig zijn voordat wordt begonnen met het werk;
- ▶ Zorg ervoor dat de volgorde van de taken logisch en duidelijk gepland is;
- ▶ Specificeer veilige methoden voor het uitvoeren van specifieke activiteiten;
- ▶ Specificeer veilige toegangen en uitgangen indien relevant; en
- ▶ Denk na over de taken aan het einde van de activiteit, zoals ontmantelen en afvoeren.

Het systeem implementeren

De medewerking van het personeel is essentieel voor het succes van de SSW. Werknemers moeten geraadpleegd en betrokken worden bij de ontwikkeling van de SSW.

De inhoud van de SSW en de betrokkenheid van het management daarbij moeten duidelijk gecommuniceerd worden aan alle werknemers.

Managers en supervisors zullen ook training nodig hebben om de effectieve implementatie en voortdurende controle van de SSW mogelijk te maken.

Het systeem bewaken

Zodra de SSW is geïmplementeerd, moet deze periodiek worden gecontroleerd om ervoor te zorgen dat:

- ▶ Het systeem werkbaar is en de werknemers zich er prettig bij voelen;
- ▶ De gespecificeerde procedures worden gevolgd en effectief zijn; en
- ▶ Eventuele veranderingen op de werkplek of in de werkpraktijken, die een herziening en herhaling van de SSW nodig maken, vroegtijdig worden geïdentificeerd.

Tewerkstellingsvergunningen (TWV)

Een SSW is voldoende voor de meeste werkzaamheden, maar sommige vereisen extra zorg. Een 'tewerkstellingsvergunning' is een formeler systeem waarin precies staat welke werkzaamheden wanneer moeten worden uitgevoerd en welke onderdelen veilig zijn.

Voorbeelden van werkzaamheden met een hoog risico waarvoor mogelijk een schriftelijke procedure voor 'tewerkstellingsvergunning' moet worden gebruikt, zijn: heet werk zoals lassen; het betreden van een vat; snijden in pijpleidingen met gevaarlijke stoffen; en werk waarvoor elektrische of mechanische isolatie nodig is.

Een tewerkstellingsvergunning (TWV) is niet simpelweg een toestemming om gevaarlijk werk uit te voeren. Het is een essentieel onderdeel van een systeem dat bepaalt hoe dat werk veilig kan worden uitgevoerd en helpt dit te communiceren naar degenen die het werk uitvoeren.

Het tewerkstellingsvergunningssysteem moet ervoor zorgen dat bevoegde en bekwame mensen hebben nagedacht over voorzienbare risico's en dat die risico's worden vermeden door passende voorzorgsmaatregelen te nemen.

Degenen die het werk uitvoeren moeten nadenken over en begrijpen wat ze doen om hun werk veilig uit te voeren en de noodzakelijke voorzorgsmaatregelen nemen waarvoor ze zijn opgeleid en verantwoordelijk zijn gesteld.

Zoals te zien is in figuur 5.1 vereist een effectieve TWV een systeem dat zorgt voor een correcte:

- ▶ **Afgifte** door een bevoegde instantie die de parameters van de vergunning vastlegt en bevestigt dat er voorzorgsmaatregelen zijn getroffen;
- ▶ **Acceptatie** door een bevoegde werknemer (uitvoerende autoriteit) die bevestigt dat hij het werk, de gevaren en de bijbehorende voorzorgsmaatregelen begrijpt;
- ▶ **Teruggave** van de TWV, door de uitvoerende autoriteit, waarin wordt bevestigd dat het werk volgens plan is voltooid; en
- ▶ **Annulering** van de TWV door de uitgevende instantie die bevestigt dat het werk is getest en dat het werkgebied weer normaal gebruikt wordt.

Er zijn aanvullende procedures nodig voor de **verlenging** van overeengekomen tijdslimieten indien nodig en voor het beheer van **overdrachten tijdens ploegendiensten**.

1) Titel van vergunning.	2) Referentienummer vergunning. Verwijzing naar andere relevante vergunningen of isolatiecertificaten.
3) Locatie van het werk.	
4) Identificatie van installatie.	
5) Beschrijving van het uit te voeren werk en de beperkingen ervan	
6) Identificatie van gevaren - inclusief restgevaren en gevaren die verband houden met het werk.	
7) Noodzakelijke voorzorgsmaatregelen en acties in geval van nood - mensen die voorzorgsmaatregelen hebben genomen, zoals isoleren, moeten tekenen dat er voorzorgsmaatregelen zijn getroffen.	
8) Beschermingsmiddelen (inclusief PBM).	
9) Afgifte - handtekening (afgeevende instantie) ter bevestiging dat er isolatie is aangebracht en voorzorgsmaatregelen zijn genomen, behalve als deze alleen tijdens het werk kunnen worden genomen. Datum en duur van de vergunning. In geval van werkzaamheden met een hoog risico is een extra handtekening van de vergunningverlener nodig.	
10) Acceptatie - handtekening ter bevestiging dat het uit te voeren werk, de gevaren en de vereiste voorzorgsmaatregelen zijn begrepen. Hiermee wordt ook bevestigd dat de informatie over de vergunning is uitgelegd aan alle gebruikers van de vergunning.	
11) Procedures voor uitbreiding/overdracht van ploegendiensten - handtekeningen ter bevestiging van controles die zijn uitgevoerd dat de installatie veilig blijft om mee te werken, en dat nieuwe uitvoerende instanties en gebruikers van vergunningen volledig op de hoogte zijn gebracht van gevaren/voorzorgsmaatregelen. Nieuwe gegevens vervaltijd.	
12) Teruggave - ondertekend door de uitvoerende autoriteit ter bevestiging van het voltooide werk. Ondertekend door de afgeevende instantie als bewijs dat het werk is voltooid en de installatie klaar is voor testen en opnieuw in bedrijf stellen.	
13) Annulering - verklaren dat het werk is getest en de installatie naar tevredenheid opnieuw in bedrijf is gesteld.	

Tabel 5.3 Tewerkstellingsvergunning

Noodregelingen

Het risicobeoordelingsproces moet de mogelijkheid van noodsituaties identificeren (gebeurtenissen die een ernstig of dreigend gevaar vormen).

Risicobeheersmaatregelen moeten noodprocedures bevatten voor een reeks gebeurtenissen zoals:

- ▶ Brand en explosie;
- ▶ Arbeidsongevallen en eerstehulpgevallen; en
- ▶ Milieurampen, waaronder overstromingen.

De werkgever is verplicht om:

- ▶ Procedures op te stellen die werknemers moeten volgen in geval van ernstig of dreigend gevaar, deze medelen aan werknemers en bevoegde personen aanwijzen om ze uit te voeren; en
- ▶ De nodige contacten te leggen met externe diensten voor eerste hulp, medische noodhulp en reddingswerk.

De volgende punten moeten worden opgenomen in systemen om een effectieve reactie op noodsituaties te garanderen:

- ▶ Identificatie van plausibele noodscenario's via het risicobeoordelingsproces;
- ▶ Duidelijke identificatie van rollen en verantwoordelijkheden voor degenen met specifieke taken tijdens een noodsituatie;
- ▶ Het communiceren van noodprocedures aan personeel en derden en het organiseren van de juiste training voor personeel;
- ▶ Regelmatige inspectie van nooduitrusting om ervoor te zorgen dat deze effectief en klaar voor gebruik blijft; en
- ▶ Regelmatige noodoefeningen met systemen uitvoeren om zwakke punten te identificeren, lessen te trekken en verbeteringen aan te brengen.